Registratienummer: **13652**/ 19737

Notitie ter informatie voor commissie / raad

Onderwerp:	Opvang asielzoekers en Oekraïense Vluchtelingen		
Portefeuillehouder:	burgemeester Marieke Moorman	Openbaar:	Ja

Heesch, 20 december 2022

Kennisnemen van:
Voortgang opvang Oekraïners en asielzoekers

Inleiding
Op 17 oktober sprak uw commissie opiniërend over de opvang van asielzoekers en statushouders. Via deze notitie infomeren we u nu over de voortgang. Gelijktijdig nemen we de voortgang van de opvang van Oekraïners mee.

Waar we niet uitgebreid op ingaan is de huisvesting van statushouders. Wij realiseren onze taakstelling en lopen hier dit jaar op voor. In 2023 wordt de taakstelling verdubbeld en het huisvesten van statushouders vraagt daarmee ook de komende tijd forse inzet van alle partners. We kiezen er op dit moment niet voor om meer statushouders te huisvesten dan de taakstelling. We zetten vooralsnog ook niet in op ‘uitruil’ van de taakstelling met regiogemeenten als compensatie voor opvang asielzoekers. Onze inzet is er op gericht om binnen de afgesproken tijd aan de eigen taakstelling te voldoen en zo mogelijk te blijven voorlopen.

Het onderwerp van deze NTI is aan dynamiek en externe factoren onderhevig. Dat geldt ook voor de grootte van de opgave. Getallen die vandaag zijn vastgesteld kunnen morgen weer veranderen. We vragen u dus ook om bij het lezen van deze NTI de veranderlijke en soms ook onduidelijke context in acht te nemen.

Opvang vluchtelingen Oekraïne
In Bernheze zijn op dit moment 2 gemeentelijke opvanglocaties voor vluchtelingen uit Oekraïne:
- in Nistelrode (voormalig Rabobankgebouw, circa 49 mensen);
- in Heeswijk-Dinther (hotel De Leijgraaf, circa 26 mensen).

Bovendien worden er mensen opgevangen in sloopwoningen van woningcorporatie Mooiland in Heesch (41 mensen) en 1 woning in Nistelrode (8 mensen). Ook vinden mensen huisvesting bij particulieren (45 mensen).

Op korte termijn deden zich enkele uitdagingen voor in de opvang. De opvanglocatie in Nistelrode was tot medio januari 2023 beschikbaar, vanwege de verkoop van het betreffende pand. Daarnaast werd onlangs aangekondigd dat de regio én de gemeente Bernheze zich moeten voorbereiden op een fikse toename van het aantal vluchtelingen vanwege de voortslepende oorlog en de naderende winter. Op basis van de actuele instroomcijfers sprak het Ministerie van Justitie en Veiligheid, in een brief van 16 december jl. de verwachting uit dat er op 1 juli 2023 landelijk zo'n 90.000 GOO-plekken (Gemeentelijke Opvang Oekraïners) nodig zullen zijn. Dit in aanvulling op de 69.000 plekken die er op dit moment landelijk door verschillende gemeenten is gerealiseerd.

De afgelopen periode is gebruikt om te onderzoeken welke mogelijke oplossingen er waren voor de huisvesting van de vluchtelingen die tot medio januari gehuisvest zouden zijn in het pand aan het Tramplein in Nistelrode. Uiteindelijk heeft het college besloten een bod uit te brengen op het betreffende pand. Geconcludeerd is dat vanuit financieel en menselijk oogpunt de koop van het pand aan het Tramplein een betere optie is dan de huur of uitbreiding van de huur op een andere locatie. Huur vraagt na beëindiging van de opvang van Oekraïners substantieel meer aan begrotingsruimte. Koop vraagt na beëindiging van opvang van Oekraïners substantieel minder begrotingsruimte dan huur, aangezien in het geval van koop op dat moment uitsluitend de exploitatiekosten op de begroting drukken. Na beëindiging van de opvang in het pand aan het Tramplein heeft het college daarnaast de mogelijkheid om het pand weer te verkopen. Het financiële risico is daarom beduidend kleiner dan het zou zijn bij de andere opties die op tafel lagen. Het bod dat het college heeft gedaan is door de verkopende partij geaccepteerd.

Met de aanschaf van het pand in Nistelrode is weliswaar de opvang van de huidige bewoners van dat pand geregeld, maar de voorspelde toename van vluchtelingen is dat niet. Voor deze opgave, maar ook de bredere huisvestingsopgave die in deze notitie nog verder aan bod komt, zal een bredere visie op huisvesting worden opgesteld.

Opvang asielzoekers
De opvang van asielzoekers is een complex samenspel tussen landelijke, provinciale en gemeentelijke overheid. De landelijke overheid geeft de wettelijke kaders en bepaalt de getalsmatige opgave, de provincie coördineert en regisseert en de uiteindelijke realisatie van opvanglocaties vindt na afstemming in (sub)regio's plaats in gemeenten. Over de opvang van vluchtelingen en het realiseren van opvanglocaties vindt overleg en afstemming plaats op de schaal van de regio Noordoost Brabant. De concrete vertaling van de opgave wordt gemaakt in de subregio's. Bernheze vormt een subregio met Oss, Meierijstad, Maashorst en Boekel.

Wetgeving
Op dit moment is het wetsvoorstel "Wet gemeentelijke taken mogelijke asielopvangvoorzieningen" in voorbereiding, beter bekend als de Spreidingswet. Deze wet heeft als doel te komen tot een duurzaam en stabiel opvanglandschap, met een evenwichtige spreiding over Nederland. Het kabinet zet in op solidariteit tussen gemeenten bij de realisatie van stabiele en meerjarige opvangvoorzieningen. Een belangrijk doel is in ieder geval dat crisisnoodopvang zoveel als mogelijk tot het verleden zal gaan behoren. Er wordt uitgegaan van inwerkingtreding per februari 2023.

Regionale aanpak
Ook in de regio is gesproken over de leidende principes bij het aanpakken van dit grote maatschappelijke vraagstuk. Dit komt neer op het volgende:
Gezamenlijk hebben we afgesproken dat we dit vraagstuk beschouwen als een collectieve opgave en dat we die met daadkracht op korte termijn willen realiseren, waarbij we de lange termijn in het vizier houden.
Gemeenten zijn individueel aanspreekbaar op realisatie, maar trekken dus gezamenlijk op om opvangcapaciteit te leveren. Desgewenst worden onderlinge opgaven uitgeruild.
Voorts is afgesproken dat de druk op de bestaande woningvoorraad niet onevenredig wordt belast, er gezocht wordt naar (tijdelijke) uitbreiding van de woningvoorraad en dat ook kernrandzones worden verkend. Deze leidende regionale principes sluiten goed aan op de bestuurlijke uitgangspunten die we in Bernheze hebben geformuleerd.

Op dit moment hebben wij frequent ambtelijk en bestuurlijk overleg in de subregio. De vijf gemeenten verkennen allen de mogelijkheid van opvang. De verkenningen verkeren in verschillende fasen van concreetheid. Uiteindelijk moet blijken welke gemeente wat kan realiseren, hoe dat bijdraagt aan de opgave voor de subregio (vooralsnog 450 plekken) en of uitruil tussen bijvoorbeeld vluchtelingen uit Oekraïne en asielzoekers mogelijk/nodig is.

Uit overleg met onder andere het COA leren we dat het wellicht ook voorstelbaar is om in een regio enkele grotere opvanglocaties te realiseren met enkele kleinere ‘satellieten’ in de buurt. De criteria voor dergelijke satellieten worden op dit moment op rijksniveau opgesteld.

Bernhezer aanpak
Uw commissie sprak op 17 oktober over bestuurlijke uitgangspunten waarbinnen vluchtelingenopvang kan plaatsvinden. Deze uitgangpunten hanteren we vanaf nu bij het organiseren en concretiseren van de opvang van asielzoekers, namelijk:

1. Wij zijn een gastvrije gemeente
2. Wij zijn een betrouwbare overheid en betrekken onze inwoners
3. We zetten in op duurzame, humane en uitvoerbare opvang

Het college neemt de verantwoordelijkheid om in Bernheze opvang te realiseren voor 100 personen. Omdat in de nieuwe wet gevraagd wordt om stabiele meerjarige opvangvoorzieningen, denken we aan een locatie voor vijf jaar met mogelijke verlenging van nog eens vijf jaar. Een concrete plek is op dit moment nog niet in beeld. Het heeft onze voorkeur om een locatie te zoeken die flexibel te gebruiken is, al naar gelang de opvangbehoefte. Een locatie die bijvoorbeeld op het ene moment enkel onderdak biedt aan asielzoekers, op een ander moment aan een gemixte doelgroep (asielzoekers en vluchtelingen uit Oekraïne) of ook inzetbaar is voor bijvoorbeeld spoedzoekers. Het college wil deze opvang uiterlijk 01-01-2024 gerealiseerd hebben.

Of we op zoek gaan naar één locatie voor 100 personen of wellicht enkele kleinere locaties, hangt mede af van de manier waarop in de regio deze puzzel wordt gelegd, wat de mogelijkheden voor satellieten zijn en welke criteria daar vanuit rijkswege aan worden verbonden. Duidelijk is wel dat we een nieuwe locatie(s) willen creëren die zo min mogelijk belastend is voor de reguliere woonvoorraad.

Communicatie/participatie
In de discussie met de raadscommissie BS op 17 oktober werd het belang van heldere communicatie en inwonersparticipatie breed onderstreept. We willen de inwoners van Bernheze in een zo vroeg mogelijk stadium betrekken en daarmee draagvlak creëren. Van belang is dat ze inzicht hebben in het proces, de situatie begrijpen en mee willen denken.

Samen met inwoners bezien we wat passend is voor Bernheze naar “schaal, aard en omvang”. Waarbij we als uitgangspunt hanteren: gemeente Bernheze is een gastvrije gemeente en wij zijn van mening dat we vluchtelingen gastvrij opvangen. Wanneer het college het gesprek aangaat met inwoners en belanghebbenden kiezen we ervoor om dat kleinschalig en dichtbij de inwoners te doen. We gebruiken daarnaast de gemeentepagina in de MooiBernhezeKrant om dillemma's en afwegingen op dit dossier actief te delen.

Vervolg
We staan voor een grote opgave rondom de opvang van Oekraïners en asielzoekers en de huisvesting van statushouders. Omdat die huisvestingsopgave een meer structurele taak is, vraagt dat om een integrale benadering. Daarom hebben we er voor gekozen om voor een periode van (minimaal) 1 jaar een projectleider aan te trekken die met die brede visie op huisvestingsvraagstukken aan de slag gaat. Begin december is de werving hiervoor afgerond. De projectleider is inmiddels gestart en zij zal in het nieuwe jaar een projectteam samenstellen waarin verschillende disciplines/afdelingen worden aangehaakt.

Bijlagen:
- Samenvatting discussie commissie BS 17 oktober opvang asielzoekers en huisvesting statushouders